

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 156/20
Luksemburgā, 2020. gada 8. decembrī

Spriedums lietā C-584/19
Staatsanwaltschaft Wien/A u.c.

**Atšķirībā no Eiropas apcietināšanas ordera Eiropas izmeklēšanas rīkojumu var
pieņemt dalībvalsts prokuratūra, attiecībā uz kuru pastāv risks, ka tā var tikt
pakļauta individuāliem izpildvaras norādījumiem**

*Personas, uz kuru attiecas Eiropas izmeklēšanas rīkojums, pamattiesības ir pietiekami aizsargātas
gan šī rīkojuma izdošanas stadijā, gan tā izpildes citā dalībvalstī stadijā*

Staatsanwaltschaft Hamburg (Hamburgas prokuratūra, Vācija) sāka krāpšanas kriminālizmeklēšanu pret A. un vairākām nenoskaidrotām personām. Visas šīs personas tiek turētas aizdomās par to, ka 2018. gada jūlijā tās, izmantojot nelikumīgi iegūtus datus, ir viltojušas 13 bankas pārveduma rīkojumus, tādējādi ļaujot veikt iespējamu pārskaitījumu aptuveni 9800 EUR apmērā uz bankas kontu, kas bija atvērts uz A. vārda kādā Austrijas bankā. 2019. gada maijā, vācot pierādījumus minētajā lietā, Hamburgas prokuratūra izdeva Eiropas izmeklēšanas rīkojumu¹, kuru tā nosūtīja *Staatsanwaltschaft Wien* (Vīnes prokuratūra, Austrija) un ar kuru tā lūdza pēdējo minēto prokuratūru nosūtīt konkrētā bankas konta pārskatu kopijas par attiecīgo laikposmu. Saskaņā ar Austrijas Kriminālprocesa kodeksu Austrijas prokuratūra nevar izdot rīkojumu par šādu izmeklēšanas pasākumu bez iepriekšējas tiesas atļaujas. Tādēļ 2019. gada maija beigās Vīnes prokuratūra lūdza *Landesgericht für Strafsachen Wien* (Vīnes Kriminālietu apgabaltiesa, Austrija) atļaut veikt minēto izmeklēšanas pasākumu.

Konstatējusi tostarp, ka saskaņā ar Vācijas tiesībām tieslietu jomā Hamburgas prokuratūra var saņemt *Justizsenator von Hamburg* (Hamburgas tieslietu senators, Vācija) norādījumus, tostarp individuālos gadījumos, šī tiesa gribēja noskaidrot, vai Austrijas iestādēm ir jāizpilda šis Eiropas izmeklēšanas rīkojums. Tās jautājumi, konkrētāk, bija saistīti ar Tiesas nesenās judikatūras, kas attiecas uz Eiropas apcietināšanas ordera (EAO) “izsniegšanas tiesu iestādes” jēdzienu² Pamatlēmuma 2002/584³ izpratnē, piemērojamību Direktīvas par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu kontekstā. Tāpēc minētā tiesa nolēma vērsties Tiesā ar jautājumu, vai dalībvalsts prokuratūra var tikt uzskatīta par “tiesu iestādi”, kuras kompetencē ir izdot Eiropas izmeklēšanas rīkojumu minētās direktīvas izpratnē, neraugoties uz apstākli, ka attiecībā uz šo prokuratūru pastāv risks, ka tā saistībā ar šāda rīkojuma izdošanu būtu pakļauta izpildvaras individuāliem rīkojumiem vai norādījumiem.

¹ Šis Eiropas izmeklēšanas rīkojums tika izdots saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2014/41/ES (2014. gada 3. aprīlis) par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās (OV 2014, L 130, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu”).

² 2019. gada 27. maija spriedumi OG un PI (Lībekas un Cvikavas prokuratūras) ([C-508/18 un C-82/19 PPU](#), 90. punkts) un PF (Lietuvas ģenerālprokurors) ([C-509/18](#), 57. punkts); skat. arī paziņojumu presei [Nr. 68/19](#). Proti, iepriekš minētā sprieduma OG un PI (Lībekas un Cvikavas prokuratūras), kurš attiecas uz Vācijas prokuroriem, 90. punktā Tiesa nosprieda, ka jēdziens “izsniegšanas tiesu iestāde” Pamatlēmuma 2002/584 izpratnē neietver dalībvalsts prokuratūras, attiecībā uz kurām pastāv risks, ka tām, pieņemot lēmumu par Eiropas apcietināšanas ordera izsniegšanu, izpildvara varētu tieši vai netieši dot individuālus rīkojumus vai norādījumus.

³ Padomes Pamatlēmums 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Pamatlēmums par EAO”).

Tiesas vērtējums

Tiesa, izspriežot lietu virspalātā, nosprieda, ka jēdzieni “tiesu iestāde” un “izdevējiestāde” Direktīvas par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu izpratnē ietver dalībvalsts prokuroru vai, vispārīgāk runājot, dalībvalsts prokuratūru pat tad, ja tiem ir likumiskas pakļautības attiecības ar šīs dalībvalsts izpildvaru – attiecības, kuru dēļ attiecībā uz tiem pastāv risks, ka tie saistībā ar Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izdošanu tiks tieši vai netieši pakļauti šīs izpildvaras individuāliem rīkojumiem vai norādījumiem.

Šajā ziņā Tiesa vispirms norāda, ka saskaņā ar šo direktīvu Eiropas izmeklēšanas rīkojumu var izpildīt tikai tad, ja iestāde, kas to izdevusi, ir “izdevējiestāde”⁴, un ka gadījumā, kad šādu rīkojumu ir izdevusi kāda izdevējiestāde, kas nav tiesnesis, tiesa, izmeklētājtiesnesis vai prokurors, kuru kompetencē ir attiecīgā lieta, šis rīkojums, pirms tas tiek nosūtīts izpildei citā dalībvalstī, ir jāapstiprina “tiesu iestādei”.

Pēc šī precizējuma Tiesa vispirms norāda, ka atšķirībā no tā, kas ir paredzēts Pamatlēmumā par EAO, kurā ir atsauce uz “izsniegšanas tiesu iestādi”, neprecizējot ar šo jēdzienu aptverto iestāžu identitāti, Direktīvā par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu⁵ prokurors skaidri ir iekļauts to iestāžu vidū, kuras, tāpat kā tiesnesis, tiesa vai izmeklētājtiesnesis, ir uzskatāmas par “izdevējiestādi”. Turklāt Tiesa norāda, ka atbilstoši šai direktīvai prokurors ir viena no “tiesu iestādēm”, kas ir pilnvarotas apstiprināt Eiropas izmeklēšanas rīkojumu, pirms tas tiek nosūtīts izpildiestādei, ja šo rīkojumu ir izdevusi kāda izdevējiestāde, kura nav tiesnesis, tiesa, izmeklētājtiesnesis vai prokurors, kuru kompetencē ir attiecīgā lieta⁶. Tā konstatē, ka minētajā direktīvā prokurora kvalifikācija par “izdevējiestādi” vai par “tiesu iestādi” nav pakļauta nosacījumam, ka tam nebūtu likumiskas pakļautības attiecību ar tās dalībvalsts izpildvaru, pie kuras tas pieder.

Turpinājumā Tiesa uzsver, ka uz Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izdošanu vai apstiprināšanu attiecas procedūra un garantijas, kas atšķiras no tām, kuras attiecas uz EAO izsniegšanu. It īpaši tā norāda, ka saskaņā ar Direktīvu par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu prokuroram, kurš izdod vai apstiprina šādu rīkojumu, ir jāņem vērā samērīguma princips un attiecīgās personas pamattiesības un ka ir jābūt iespējai pret viņa lēmumu izmantot efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli, kurš ir vismaz līdzvērtīgs tam tiesību aizsardzības līdzeklim, kas būtu pieejams līdzīgā vietējā lietā. Turklāt Tiesa uzsver šajā direktīvā paredzēto iespēju izpildiestādei un, plašāk ņemot, izpildvalstij, izmantojot dažādus mehānismus, raudzīties, lai tiktu ievērots šis princips un attiecīgās personas pamattiesības. Tiesa no tā secina, ka gan Eiropas izmeklēšanas rīkojuma izdošanas vai apstiprināšanas stadijā, gan tā izpildes stadijā Direktīva par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu ietver veselu garantiju kopumu, kas ļauj nodrošināt attiecīgās personas pamattiesību aizsardzību.

Visbeidzot Tiesa norāda, ka Eiropas izmeklēšanas rīkojuma mērķis atšķiras no EAO mērķa. Proti, EAO ir domāts tam, lai pieprasītā persona tiktu apcietināta un nodota kriminālvajāšanas veikšanai, brīvības atņemšanas soda izpildei vai ar brīvības atņemšanu saistīta drošības līdzekļa piemērošanai, savukārt Eiropas izmeklēšanas rīkojums ir vērst uz to, lai panāktu, ka tiek izpildīts viens vai vairāki konkrēti izmeklēšanas pasākumi pierādījumu iegūšanai. Tādējādi, lai gan daži no šiem izmeklēšanas pasākumiem var nozīmēt ievērojamu iejaukšanos, Eiropas izmeklēšanas rīkojums atšķirībā no EAO tomēr neapdraud attiecīgās personas tiesības uz brīvību.

Tādējādi Tiesa uzskata, ka, ņemot vērā visas šīs atšķirības starp Pamatlēmumu par EAO un Direktīvu par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu, tās nesenajos spriedumos sniegtā interpretācija⁷, saskaņā ar kuru jēdziens “izsniegšanas tiesu iestāde” šī pamatlēmuma izpratnē neaptver dalībvalsts prokuratūras, attiecībā uz kurām pastāv risks, ka tās būtu pakļautas individuāliem izpildvaras norādījumiem, nav piemērojama Direktīvas par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu kontekstā.

⁴ Direktīvas par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu 2. panta c) punkta izpratnē.

⁵ Tas ir paredzēts Direktīvas par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu 2. panta c) punkta i) apakšpunktā.

⁶ Tas ir paredzēts Direktīvas par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu 2. panta c) punkta ii) apakšpunktā.

⁷ Spriedumi OG un PI (Lībekas un Cvīkavas prokuratūras) un PF (Lietuvas ģenerālprokurors), skat. 2. zemsvītras piezīmi.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

Pilns [sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127